

Samen voor wonen en zorg

Plan van aanpak om te komen tot regionale uitvoeringsagenda's

15 december 2022

Wij zijn akkoord met het plan van aanpak om te komen tot regionale uitvoeringsagenda's wonen en zorg in Fryslân. In 2023 gaan we samen aan de slag!

1. De 18 Friese gemeenten namens hen: Jouke Douwe de Vries, wethouder van de gemeente Noardeast-Fryslân en ambassadeur van de Taskforce Wonen en Zorg Friesland

Datum: Plaats: Handtekening:

2. De provincie Fryslân, de heer Klaas Fokkinga, gedeputeerde wonen en de heer Douwe Hoogland, gedeputeerde zorg

Datum: Plaats: Handtekening:

3. De Vereniging Friese Woningcorporaties, Martine Huizinga, voorzitter, directeur bestuurder Wonen Noord West Friesland

Datum: Plaats: Handtekening:

4. Woon Friesland, Sigrid Hoekstra, directeur bestuurder

Datum: Plaats: Handtekening:

5. Actium, Rein Swart, directeur bestuurder a.i.

Datum: Plaats: Handtekening:

6. Het Regionale Overleg Zorg Friesland, Anke Huizenga bestuurder ZuidOostZorg en ambassadeur van de Taskforce Wonen en Zorg Friesland

Datum: Plaats: Handtekening:

7. Namens Platform van Friese huurdersorganisaties, Gert Brouwer directeur van de bewonersraad Friesland en ambassadeur van de Taskforce Wonen en Zorg Friesland

Datum: Plaats: Handtekening:

8. Zorgkantoor Friesland/De Friesland Zorgverzekeraar, Steven Hofenk, directeur

Datum: Plaats: Handtekening:

Inhoud

1.	Dit spreken we af!	1
2.	Daarom werken we samen.....	3
2.1	Fryslân vergrijst snel, actie is nodig.....	3
2.2	Regionaal en landelijk beleid samenbrengen.....	3
2.3	Gezamenlijke regionale uitvoeringsagenda's.....	4
3.	We bouwen aan zorgzame wijken en buurten	5
3.1	Dit is onze Friese ambitie!	5
3.2	Voordelen van een zorgzame wijk	5
3.3	Onze opdracht	6
4.	We werken gebiedsgericht samen	7
4.1	Een sterke infrastructuur als basis.....	7
4.2	Regie op voortgang, afstemming en resultaat	8
4.3	In vier stappen naar resultaat in de regio!.....	8
	Bijlage 1: brief aan minister De Jonge	10
	Bijlage 2: urgentie in cijfers	13
	Bijlage 3: uitgangspunten en beleidskaders	17
	Bijlage 4: toelichting brede platform Wonen en Zorg	20
	Bijlage 5: thema's op bestuurlijke tafels in Fryslân	22

1. Dit spreken we af!

- (Kwetsbare) ouderen in Fryslân blijven zo lang mogelijk gezond, gelukkig en zelfstandig wonen met de zorg en ondersteuning die daarbij nodig is. In zorgzame wijken en buurten waar ouderen met een zwaardere zorgvraag in nieuwe woonvormen 'geclusterd' bij elkaar en dicht bij belangrijke voorzieningen wonen. Samen met én tussen andere generaties in een senior-vriendelijke woonomgeving die aanzet tot bewegen en ontmoeten. Daarbij zien we wonen en zorg steeds in samenhang. Voor kwetsbare mensen is wonen randvoorwaarde voor zorg en zorg randvoorwaarde voor wonen.
- Als overheden en betrokken partijen op het gebied van wonen, zorg en welzijn gaan we in de regio met elkaar in gesprek over hoe we samen die ambitie waar kunnen maken. Met wonen-en-zorgcirkels, kaarten waarop we kansrijke locaties in beeld brengen en (vergrijsde) buurten, werken we businesscases uit als basis voor investeringsbesluiten. Uiteraard werken we daarbij ook samen met senioren zelf en bewoners in buurten. Daarbij vertellen we steeds het eerlijke verhaal over wonen en zorg. We kunnen niet alles. Mensen hebben ook een eigen verantwoordelijkheid om hun leven vorm te geven en bij te dragen aan de mienskip.
- Rijk, provincie en gemeenten maken in de regionale woondeals afspraken over voldoende woningen voor ouderen. Deze afspraken worden vertaald in regionale woonzorgvisies en afspraken tussen gemeenten, corporaties, huurdersorganisaties en zorgpartijen.
- Hoe concreter, hoe beter. Gezamenlijke afspraken leggen we vast in woonzorgvisies, in de vorm van prestatieafspraken en/of afspraken over concrete projecten. Er is al een aantal gemeentelijke woonzorgvisies. Goed om die met elkaar te delen. Waar nog geen woon-zorgvisies zijn, maken we die bij voorkeur gezamenlijk op regioniveau.
- Samenwerkende gemeenten stellen per regio een uitvoeringsagenda voor wonen en zorg vast. Dat doen ze samen met zorgaanbieders, woningcorporaties, huurdersorganisaties, welzijns-organisaties, het zorgkantoor en andere partners in de regio. In dit plan van aanpak leggen we met elkaar de uitgangpunten vast voor die gebiedsgerichte samenwerking. Met afspraken over wat we willen bereiken en hoe we samen tot uitvoeringsagenda's komen.
- Ook zijn we duidelijk over wie welke rol heeft. Zo nemen de gemeenten per regio het initiatief om partijen bij elkaar te brengen. Partijen gaan actief op die uitnodiging in om samen én in samenhang tot een regionale aanpak te komen. Gemeenten kunnen partijen niet dwingen, maar wel de regie nemen als het gaat om wonen, welzijn, Wmo, omgevingswet, gebieds-ontwikkelingen en grondbeleid. De provincie is verantwoordelijk voor een goede verdeling van de woningbouwopgave en voor de regie op de voortgang en de coördinatie van de regionale woondeals. Het zorgkantoor ondersteunt de gebiedsgerichte samenwerking.
- Met het ondertekenen van dit plan van aanpak om te komen tot regionale uitvoeringsagenda's onderschrijven we ons commitment voor onze gezamenlijke ambitie én voor elkaar. We willen het samen doen, kijken én stappen over de grenzen van ons eigen domein. Daarbij tonen we eigenaarschap en spreken elkaar aan op de bijdrage in de samenwerking.

- Iedere partij neemt deel aan deze samenwerking vanuit zijn eigen (wettelijke) verantwoordelijkheid. Daarbij houdt een ieder zich aan de geldende wet- en regelgeving waaronder die op het gebied van de bescherming persoonsgegevens, zoals de (Uitvoeringswet) Algemene Verordening Gegevensbescherming ((U)AVG) en de mededinging, zoals de Mededingingswet.
- Dit plan van aanpak heeft een looptijd van 1 januari 2023 tot en met 31 december 2023. Eind 2023 evalueren we hoe de samenwerking is verlopen en wat concreet is bereikt. De Friese Taskforce neemt het initiatief voor de evaluatie.

2. Daarom werken we samen

2.1 Fryslân vergrijst snel, actie is nodig

Door dubbele vergrijzing en ontgroening verandert de bevolkingssamenstelling in Fryslân de komende jaren ingrijpend. Fryslân is nu al een van de meest vergrijsde provincies van Nederland. Uit cijfers van het CBS blijkt dat in 2021 22,1% van de inwoners 65 jaar of ouder was. Landelijk lag dit cijfer op 19,8%. Het aandeel senioren neemt de komende jaren bovendien versneld toe. De komende 20 jaar zelfs met 35%. In 2040 is maar liefst 26% van de bevolking in Fryslân 65 jaar of ouder.

Door de vergrijzing neemt de vraag naar zorg en ondersteuning toe. Veel kwetsbare ouderen willen in de voor hen bekende omgeving en dicht bij hun vertrouwde netwerk blijven wonen en thuis zorg ontvangen. Ook (landelijk) beleid stimuleert dat senioren zelfstandig blijven wonen en zoveel mogelijk zelf regie behouden over hun eigen leven. Door personeelstekorten in de zorg en de afname van het aantal mantelzorgers is de zorg echter steeds moeilijker te organiseren. Met name de huisartsenzorg, de wijkverpleging (Zvw), dagbesteding (Wmo) en de langdurige zorg (Wlz) staan onder de druk. De urgentie om wat te doen is dus groot.¹

Om aan de toenemende vraag naar zorg te voldoen, zullen we wonen, zorg en welzijn voor deze doelgroep anders moeten gaan organiseren. In zorgzame wijken en buurten waar ouderen zo lang mogelijk zelfstandig en gezond kunnen blijven wonen. Dit vraagt van alle betrokken partijen op provinciaal, regionaal en gemeentelijk niveau dat ze elkaar vinden en dat ze stappen vooruit willen zetten. Zodat ze, elk vanuit hun eigen rol en verantwoordelijkheid, bijdragen aan integrale oplossingen voor wonen, zorg en welzijn. Dat gebeurt altijd in afstemming met de (toekomstige) ouderen zelf. Want het eerlijke verhaal is dat niet alles kan en dat ouderen ook een eigen verantwoordelijkheid hebben.

2.2 Regionaal en landelijk beleid samenbrengen

De woonzorgopgave kent veel verschillende thema's en perspectieven. Of het nou gaat om het toekomstbestendig maken van de bestaande woningvoorraad, het bouwen van nieuwe woningen die geschikt zijn voor ouderen, het inrichten van buurten die uitnodigen tot ontmoeten en in beweging blijven, het bevorderen van positieve gezondheid, aandacht voor preventie of het helpen van mensen om zelf de regie te nemen in wonen en zorg, op allerlei niveaus zijn partijen met elkaar in gesprek en komen ze tot actie.² Juist al die verschillende thema's samen dragen bij aan succesvolle oplossingen. Daarom is het belangrijk dat de verschillende werelden van wonen, welzijn en zorg meer gaan samenwerken. Dat verschillende maatregelen elkaar aanvullen en versterken. Zodat het resultaat meer is dan de som der delen. Gemeenten vervullen hierbij een belangrijk aanjaagfunctie.

Hoewel de rijksoverheid geen direct betrokken partij is in deze samenwerking, heeft zij ook een duidelijke rol en verantwoordelijkheid. Landelijke beleidskaders en ontwikkelingen klinken, via de regionale woondeals en de afspraken over wonen en zorg, door in onze regionale gebiedsgerichte aanpak en bepalen mede ons gezamenlijke ambitieniveau. Zo moet de Nationale Woon- en Bouwagenda leiden tot meer geschikte ouderenwoningen, geclusterde woonvormen en passende zorg aan huis.

¹ Zie bijlage 2 voor een uitgebreide analyse van ontwikkeling op het gebied van wonen en zorg.

² Zie bijlage 5 voor een overzicht van de thema's op de bestuurlijk tafels in Fryslân.

Drie programma's in deze agenda zijn relevant voor dit plan van aanpak: het programma 'Een thuis voor iedereen', het programma 'Wonen en zorg voor ouderen' van de minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening en het programma 'Wonen, Ondersteuning en Zorg voor Ouderen (WOZO)' van de minister voor Langdurige Zorg en Sport.

Begin 2023 maakt het Rijk in zogenoemde 'regionale woondeals' afspraken met provincies en de gemeenten in regionaal verband over het aantal nultredenwoningen, geclusterde woonvormen en verpleegzorgwoningen per regio en gemeente.³ Ook moeten gemeenten voor 2024 afspraken over wonen en zorg vastleggen in hun woonzorgvisies. Het is belangrijk om als samenwerkende partijen in Fryslân met de ministeries afspraken te maken over hoe we invulling willen geven aan het landelijke beleid, passend bij de aard en schaal van Fryslân. Dat geldt ook voor het in beeld krijgen van geldstromen en subsidiemogelijkheden voor wonen en zorg. Ten slotte noemen we het recent ondertekende Integraal Zorg Akkoord (IZA) waarin veel aandacht is voor preventie en de samenwerking tussen het sociaal domein en de zorg.⁴

Deze en andere relevante beleidskaders sturen dus op meer en andere woonvormen, andere zorg en het voorkomen van complexe zorg, bijvoorbeeld door preventie en aandacht voor positieve gezondheid. Daarom zijn al deze beleidskaders belangrijk bouwstenen voor onze uitvoeringsagenda's.

2.3 Gezamenlijke regionale uitvoeringsagenda's

Sinds september 2020 stimuleert en ondersteunt de Friese Taskforce Wonen en Zorg gemeenten, woningcorporaties, zorgorganisaties en andere partners om te komen tot integrale oplossingen voor wonen, welzijn en zorg.

Er is al veel bereikt. Partijen spreken elkaars taal en weten elkaar te vinden. Vanuit het besef dat ze alleen samen tot resultaat kunnen komen. De samenwerking is goed en er is een stevige bestuurlijke infrastructuur in de vorm van een breed platform wonen en zorg waarin de diverse partijen (bestuurlijk) vertegenwoordigd zijn. De verschillende thema's op het gebied van wonen en zorg staan op de (bestuurlijke) agenda. Daarnaast is er in de afgelopen jaren veel kennis vergaard over thuiswonende ouderen en andere kwetsbare doelgroepen.

Nu is het tijd voor de volgende stap. Als partners willen we de komende periode komen tot integrale regionale uitvoeringsagenda's voor wonen en zorg. Daarin staat hoe we gezamenlijk en in samenhang uitvoering gaan geven aan onze ambities en aan de (prestatie)afspraken die we met de rijksoverheid maken. Bestaand en nieuw beleid brengen we zo logisch samen onder een gezamenlijke paraplu. Door al onze inspanningen op elkaar af te stemmen en onderdeel te maken van een integrale agenda zorgen we ervoor dat ze samen maximaal bijdragen aan onze gezamenlijke visie op zorgzame wijken en buurten.

Tijdens de bijeenkomst Wonen en Zorg Fryslân op 6 juli 2022 hebben partijen samen de uitgangspunten geformuleerd voor die uitvoeringsagenda's. Het plan van aanpak om tot regionale uitvoeringsagenda's te komen staat in deze notitie. Daarbij maken we twee belangrijke keuzes als pijlers onder onze gezamenlijke ambitie: (1) we bouwen aan zorgzame wijken en buurten en (2) we werken gebiedsgericht samen.

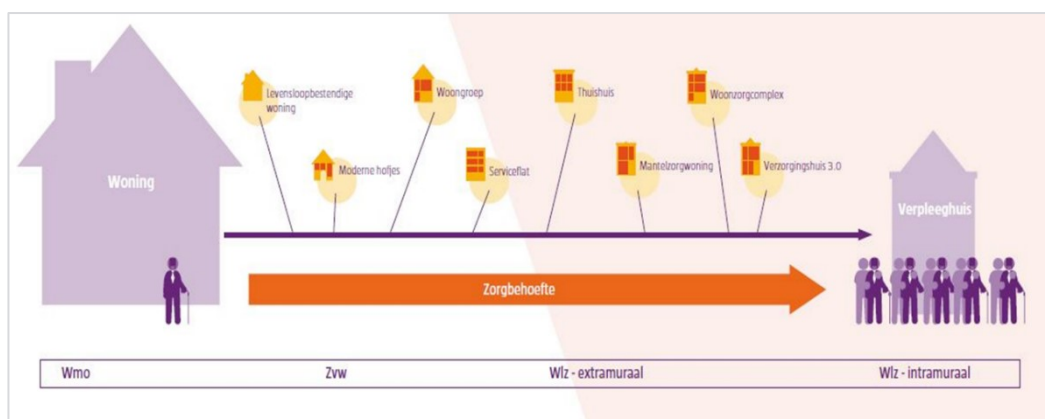
³ Voor de provincie Fryslân gaat het volgens het ministerie van BZK in de periode tot en met 2030 om ongeveer 2.900 extra nultredenwoningen en 1.400 extra geclusterde woningen.

⁴ Zie bijlage 3 voor een uitgebreid overzicht van bestaande uitgangspunten en beleidskaders.

3. We bouwen aan zorgzame wijken en buurten

3.1 Dit is onze Friese ambitie!

Zorgzame wijken en buurten zijn nodig om het gat tussen zelfstandig wonen en verpleeghuizen te verkleinen (figuur 1). In zulke wijken zijn niet alleen de woningen levensloopbestendig, maar ook de omgeving. We willen een woonomgeving creëren die bijvoorbeeld gezond gedrag uitlokt en contact tussen generaties mogelijk maakt. Een zorgzame wijk is een wijk waar iedereen graag woont. Waar mensen omzien naar elkaar en elkaar helpen. Met bereikbare voorzieningen, voldoende ontmoetingsplekken, veilige en drempelloze wandelpaden en bankjes om uit te rusten. In zo'n wijk werken woningcorporaties en organisatie voor zorg en welzijn samen met informele netwerken. Ze ondersteunen ouderen bij het zelfstandig functioneren en bevorderen de sociale samenhang in de wijk. Ook is er aandacht voor welzijn, preventie⁵ en positieve gezondheid.

Figuur 1 Het 'gat' tussen zelfstandig wonen en verpleeghuis

In een zorgzame wijk wonen ouderen met een zwaardere zorgvraag 'geclusterd' bij elkaar en dicht bij belangrijke voorzieningen. Met name op het platteland heeft dit soort geclusterde woonvormen grote potentie. Het bespaart zorgprofessionals (huisartsenzorg, wijkverpleging, verpleging en verzorging) veel (reis)tijd om zorg te leveren aan de ouderen thuis. Door de woonvormen dicht bij voorzieningen te plannen, kunnen we de zorg efficiënter organiseren. Zonder dat dit ten koste gaat van de kwaliteit. Ook voor die ouderen die (nog) geen intensieve Wlz-zorg⁶ nodig hebben, kunnen (volgens onderzoek) geclusterde woonvormen van betekenis zijn.

Een zorgzame wijk is een inclusieve wijk waar mensen die veel zorg en begeleiding nodig hebben met andere mensen samenleven. Ze maken onderdeel uit van de samenleving en vallen er niet buiten. Ze kunnen zo lang mogelijk gezond, gelukkig en zelfstandig leven. Daarvoor zijn sterke sociale netwerken nodig. Ook de inzet van mantelzorgers en vrijwilligers is belangrijk. Bij het bepalen van passend wonen en passende zorg zijn de mogelijkheden van de cliënt en de inzet van zijn of haar sociaal netwerk altijd het uitgangspunt.

3.2 Voordelen van een zorgzame wijk

Het ontwikkelen van een breed aanbod aan gemeenschappelijke woonvormen, in het bijzonder voor alleenstaande ouderen, is positief voor mens én maatschappij.

⁵ Activiteiten in zorg en welzijn die gericht zijn op het voorkomen, uitstellen of verlichten van de zorgvraag en het vergroten van zelfredzaamheid.

⁶ De Wet langdurige zorg (Wlz) regelt zware, intensieve zorg voor kwetsbare ouderen, mensen met een handicap en mensen met een psychische aandoening.

Ouderen kunnen zo langer zelfstandig en in hun vertrouwde omgeving blijven wonen, ook als er intensievere zorg nodig is. In een zorgzame wijk helpen mensen elkaar. Dit vermindert de druk op mantelzorgers en hulpverleners. De zorgvraag neemt af en daarmee verminderen de zorgkosten.

De beperkte intramurale verpleeghuiscapaciteit blijft beschikbaar voor ouderen met de meest zware zorgvraag. En niet minder belangrijk: de woningmarkt komt in beweging. Als ouderen verhuizen en kleiner gaan wonen, komen hun relatief grote eengezinswoningen beschikbaar voor huishoudens die uit hun huidige woning groeien en meer vierkante meters nodig hebben.

3.3 Onze opdracht

Volgens ABF-research zijn tot 2040 6.750 levensloopbestendige woningen extra nodig in Fryslân, zo'n twee derde van het totaal aantal nieuw te bouwen woningen.⁷ Als partners op het gebied van wonen en zorg in Fryslân hebben én voelen we een belangrijke maatschappelijke opdracht om aan de toekomstige vraag naar Wlz-zorg te voldoen. Het gaat met dan name om de realisatie van geschikte woningen, al dan niet geclusterd, met passende zorg, ondersteuning en faciliteiten in de buurt. Daarbij zijn ook welzijn, preventie en positieve gezondheid belangrijke aandachtspunten.

⁷ Factsheet: Behoeft extra levensloopbestendige (LLB) woningen per regio in de periode 2022 - 2040.

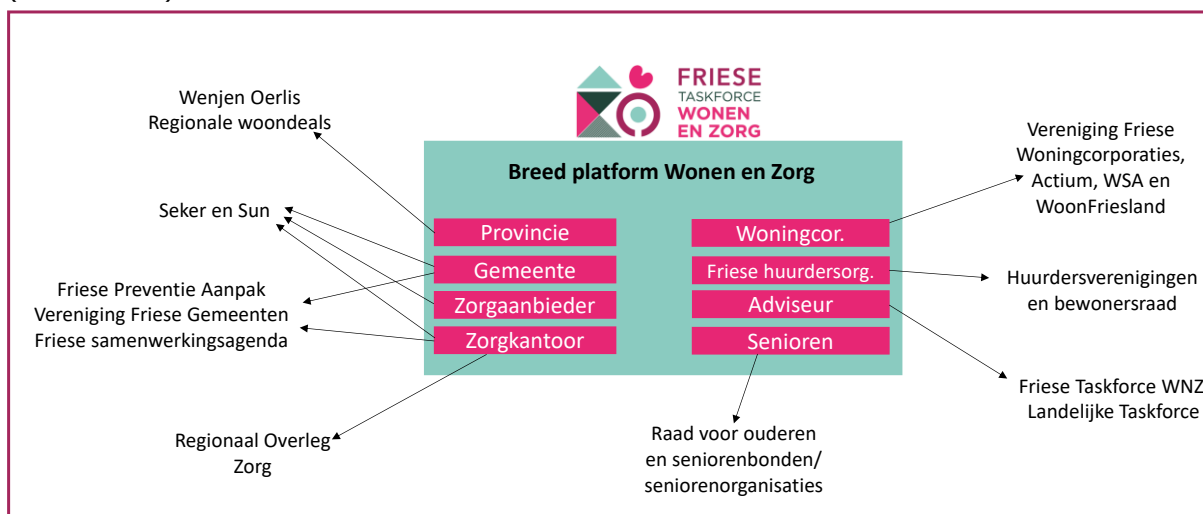
4. We werken gebiedsgericht samen

4.1 Een sterke infrastructuur als basis

In Fryslân hebben we een goede bestuurlijke infrastructuur (figuur 2). Overheden, organisaties voor wonen en zorg en senioren zelf werken, ieder vanuit hun eigen rol en belang, op veel plekken en aan verschillende tafels goed samen.⁸ Dit brede platform voor wonen en zorg is een belangrijke basis voor de gebiedsgerichte samenwerking.

Elk bestuurlijk overleg werkt aan voor wonen en zorg relevante thema's.⁹ Deze thema's zijn belangrijke input voor de gebiedsgerichte aanpak van wonen en zorg zoals we die hier voorstellen. Daarbij willen we de thema's per regio steeds in samenhang met elkaar bekijken, omdat ze elkaar kunnen beïnvloeden en versterken.

De regio's bepalen zelf welke indeling het meest effectief is om tot regionale uitvoeringsagenda's wonen en zorg te komen. Wel lijkt het logisch aan te sluiten bij de bestaande indeling voor de regionale woondeals: zuidwest (De Fryske Marren, Súdwest-Fryslân), zuidoost (Heerenveen, Ooststellingwerf, Weststellingwerf, Opsterland, Smallingerland), noordwest (Harlingen, Waadhoeke) noordoost (Achtkarspelen, Dantumadiel, Noardeast-Fryslân, Tytsjerksteradiel), de Waddengemeenten (Vlieland, Terschelling, Ameland en Schiermonnikoog) en Leeuwarden (Leeuwarden).

Figuur 2 Friese infrastructuur voor wonen en zorg

Vanuit Zorgkantoor Friesland/De Friesland Zorgverzekeraar wordt het plan van aanpak om tot regionale uitvoeringsagenda's Wonen en Zorg te komen ondersteund door een projectteam bestaande uit een projectleider, een data-analist en een vastgoedadviseur. Het projectteam zal per regio ondersteunen bij de data-analyse, het overleg over de opgave en de te maken afspraken over de concrete aanpak. Daarbij natuurlijk rekening houdend met borging van de privacy in het kader van de AVG.

⁸ Zie bijlage 4 voor een uitgebreide beschrijving van de verschillende rollen en overlegvormen.

⁹ Zie bijlage 5 voor een uitgebreide beschrijving van de verschillende thema's die onder wonen en zorg vallen.

Het Rijk en de provincie hebben flexpoolmiddelen beschikbaar gesteld. Deze kunnen onder andere worden ingezet voor ondersteuning bij het maken van woonzorgvisies. De provincie inventariseert wat de ondersteuningsbehoefte is. Op basis van de uitkomsten van deze inventarisatie worden deze middelen door de gemeente ingezet voor de ondersteuning. Hierbij wordt samengewerkt met het Zorgkantoor.

Vooruitlopend op de aanpak werkt Data Fryslân nu al aan de wonen-en-zorgcirkels die de geschikte gebieden voor ouderenwoningen rondom aanwezige voorzieningen markeren. Begin januari zullen deze voor alle gemeenten en regio's beschikbaar zijn.

4.2 Regie op voortgang, afstemming en resultaat

Provincie Fryslân is verantwoordelijk voor de regie op de voortgang en de coördinatie van de provinciale woningbouwopgave. De provincie wordt, zeer waarschijnlijk, verantwoordelijk voor de totstandkoming van (regionale) woonzorgvisies. Ook maakt de provincie met het Rijk en de gemeenten regionale woondeals. Dit betekent regie op de voortgang van de regionale woondeals en een goede verdeling van geschikte woningen over de provincie. Voor wonen en zorg gaat het dan om nultredenwoningen, geclusterde woonvormen en zorgwoningen. Dit wordt (naar verwachting per 1 januari 2024) vastgelegd in de wet Regie op de Volkshuisvesting. Logisch dus dat de provincie dit plan van aanpak medeondertekent en zich committeert aan de gezamenlijk ambitie.

Naast een goede regionale overlegstructuur, is ook regie op voortgang, afstemming en resultaat voorwaarde tot succes. De regie in de regio ligt bij de samenwerkende gemeenten, waarbij we nog wel moeten bepalen hoe we de verantwoordelijkheid en de coördinatie tussen de gemeenten onderling organiseren.

De *gemeente* is vanwege verschillende rollen en verantwoordelijkheden een cruciale partij om het voortouw voor wonen en zorg te nemen.

Dit vanuit haar verantwoordelijkheid voor kwetsbare mensen. De gemeente ziet erop toe dat zij zorg en ondersteuning krijgen, passend kunnen wonen en niet vereenzamen. De gemeente kan initiatief nemen om partijen bij elkaar te brengen. Ook kan zij een faciliterende rol vervullen en sturen op planontwikkeling en het realiseren van wat in de woonzorgvisie is afgesproken. Vanuit deze rol maakt de gemeente prestatieafspraken met woningcorporaties en huurdersorganisaties. Met deze tripartite prestatieafspraken en in omgevingsplannen (bestemmingsplannen) stuurt de gemeente op de ontwikkeling van voldoende geschikte woningen en geclusterde woonvormen waar (ook) ouderenwoningen worden gerealiseerd. Ook met ontwikkelaars kan de gemeente afspraken maken over woningbouw. Dit steeds in samenhang met de woonzorgvisie. Daarnaast kan de gemeente locatie-onderzoeken uitvoeren naar bestaand te transformeren vastgoed en potentiële nieuwbouwlocaties. Ten slotte stuurt de gemeente vanuit het grondbeleid op de planontwikkeling en de financiële haalbaarheid van woningbouw voor senioren.

4.3 In vier stappen naar resultaat in de regio!

In elke regio maken gemeenten samen met zorgorganisaties, woningcorporaties en andere betrokkenen afspraken over het (her)ontwikkelen van geschikte locaties tot woningen die geschikt zijn voor (kwetsbare) ouderen, het organiseren van de zorg die daarbij nodig is en het in bredere zin inrichten en faciliteren van zorgzame wijken. Dat doen we in vier stappen:

Stap 1:	Analyse van (beleids)kaders, (prestatie)afspraken en data
	Resultaat:

	We weten hoe groot de te verwachten tekorten zijn aan levensloopbestendige woningen, geclusterde woonvormen en andere woonvormen voor senioren. We hebben inzicht in de regionale opgave (zowel ontwikkeling en vervanging) en in (beleids) afspraken die er al liggen en die we als kaders moeten meenemen. Deze afspraken worden vastgelegd in de regionale woondeals.
Stap 2:	Bestuurlijk overleg met betrokken partners
	Resultaat: We beschikken over een kaart met kansrijke locaties voor het realiseren van wonen en zorg. Betrokken partners maken per locatie afspraken over het maken van een businesscase. We maken mensen vrij met brede ervaring op het gebied van zorg en vastgoed, sterk in de communicatie met stakeholders, planning en organisatie.
Stap 3:	Uitwerken businesscases ter onderbouwing van investeringsbesluiten
	Resultaat: Analyses van Data Fryslân, Fries Sociaal Planbureau, Vektis en ROS-Friesland geven ons per kansrijke locatie voldoende inzicht om de businesscases uit te werken. We hebben een kaart met de belangrijkste voorzieningen voor thuiswonende kwetsbare ouderen. Bepaalde gebieden zijn groen (geschikt voor ouderen met een zorgvraag) en rood (niet geschikt). Ook weten we welke capaciteit (private) zorgaanbieders willen realiseren. De businesscases helpen ons om een keuze te maken.
Stap 4:	Afspraken vastleggen in een uitvoeringsagenda
<i>(deels parallel met stap 3 direct na stap 2)</i>	Resultaat: Alle afspraken over de (her)ontwikkeling van gekozen locaties zijn vastgelegd in een regionale uitvoeringsagenda. Duidelijk is hoe we wonen, zorg en welzijn in zorgzame wijken gaan organiseren en welke partner daarbij vanuit welke rol wat doet. Daarna kunnen we starten met de uitvoering.

Aan de slag!

Begin 2023 neemt het projectteam per regio het initiatief om samen met de gemeenten partijen bij elkaar te brengen en te starten met het bepalen van de kaders, het analyseren van data en het beoordelen van de wonen-en-zorgcirkels/zorgzame wijken. Deze analyse leidt tot een gezamenlijke regionale uitvoeringsagenda met concrete afspraken en maatregelen. Van meten, weten naar doen!

De Friese Taskforce Wonen en Zorg blijft de uitvoering in 2023 aanjagen en stimuleren en fungeert als sparringpartner. Ook als de landelijke taskforce Wonen en zorg stopt gaat de Friese Taskforce door! Aan het eind van het jaar maken we samen de balans op en nemen we een besluit over het vervolg en de voortzetting van de Friese Taskforce Wonen en Zorg.

Bijlage 1: brief aan minister De Jonge

Minister de Jonge
Ministerie van BZK
Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag

Cc Minister Helder

Leeuwarden, 11 maart 2022

Geachte minister De Jonge,

In uw algemene beleidsbrief van 14 februari jl. schrijft u over de noodzaak om de komende kabinetsperiode veranderingen door te voeren op het gebied van wonen en (ouderen)zorg: "In het coalitieakkoord is opgenomen de (intensieve) zorg voor ouderen anders te organiseren: meer de zorg te verlenen waar ouderen wonen, dan hen te laten wonen waar de zorg verleend wordt. Deze groeiende groep ouderen vergt een andere benadering dan in het verleden. Zo zijn geclusterde woonvormen en nieuwe woonzorgvormen nodig waar zorg en ondersteuning kan worden opgeschaald als de kwetsbaarheid toeneemt".

In de provincie Fryslân is de urgentie voor die veranderingen groot, omdat er momenteel al een versnelling plaatsvindt in de vergrijzing. Die vergrijzing is in onze provincie al bovengemiddeld hoog en hoger dan in andere delen van Nederland¹.

Geholpen door de krachtige bestuurlijke infrastructuur in Fryslân zijn al diverse mooie initiatieven op het gebied van wonen en zorg gestart. In uw vorige periode als minister van VWS is door ons, met ondersteuning van de landelijke Taskforce, hard gewerkt aan het thema Wonen en Zorg en met resultaat. Maar meer inzet is nodig: wij willen samen tot concrete stappen komen. Wij zouden dan ook graag zien dat Fryslân door u als pilot-provincie wordt aangewezen om te komen tot een regionaal programma ouderenhuisvesting, dat als voorbeeld kan dienen voor de rest van Nederland. Wij dragen daarmee graag actief bij aan het bereiken van uw doelstellingen.

Wonen en Zorg een belangrijk en urgent thema in Fryslân

Zoals gezegd: Fryslân is snel aan het vergrijzen. Steeds meer ouderen wonen in kleine kernen waar zorg aan huis niet altijd geleverd kan worden. Toch willen zij graag in de voor hen bekende omgeving blijven wonen. Ook omdat daar hun netwerk beschikbaar is. Vanwege demografische veranderingen is een transformatie van de woningvoorraad en het zorgaanbod nodig.

Partijen zijn zich bewust van de noodzaak om geschikte woningen voor senioren te bouwen maar er is ook behoefte aan woningen voor starters en gezinnen. Woningcorporaties moeten keuzes maken binnen hun beperkte middelen. En veel ouderen willen graag in de buurt van hun vertrouwde netwerk blijven wonen.

¹. In de afgelopen tien jaar is in Fryslân het aandeel 65-plussers toegenomen van 16 procent van de bevolking in 2010 tot 22 procent in 2021, landelijk is dit 20 procent. Bron: Leven in Fryslân editie 2021, Fries Sociaal Planbureau [FSP2021-11-Leven-in-Fryslan-2021-lr.pdf](#)

Tegelijkertijd werken de zorgaanbieders aan het op grotere schaal aanbieden van het Volledige Pakket Thuis maar zoeken zij ook naar andere oplossingen hoe deze zorg op grotere schaal geleverd kan worden met een steeds zichtbaarder wordend tekort aan personeel. Deze mix van problematiek vergt dat partijen de handen ineenslaan en gezamenlijk deze uitdaging aangaan.

Fryslân heeft een krachtige bestuurlijke infrastructuur Wonen en Zorg

De regionale Taskforce Wonen en Zorg heeft de afgelopen jaren hard gewerkt aan het agenderen van het thema, wonen en zorg, en dit regionaal goed op de agenda gezet. In Fryslân is een zeer goede bestuurlijke infrastructuur en de samenwerking gaat goed. Diverse betrokkenen op het gebied van zorg en wonen werken al samen en weten elkaar goed te vinden. Er is in de afgelopen jaren veel kennis vergaard op het gebied van thuiswonende ouderen². We zijn nu bezig met het verder uitwerken van concrete afspraken en intensivering van de samenwerking. De gemeenschappelijke opgave en het gemeenschappelijke doel zijn bekend en er gebeuren in Fryslân al veel mooie dingen. De samenwerkende partijen werken toe naar een gezamenlijke vast te stellen uitvoeringsagenda eind juni.

Pilot regionaal programma Wonen en Zorg Fryslân

Graag willen we met u in gesprek over het vervolg van de regionale Taskforce en stellen we u voor om verder te gaan als pilot regionaal uitvoeringsprogramma ouderenhuisvesting Fryslân. We dragen graag bij aan de ambitieuze en haalbare doelstellingen Wonen en Zorg. In juni 2022 organiseren wij onze regionale bestuurlijke bijeenkomst versnelling uitvoering Wonen en Zorg Fryslân. Wij nodigen u van harte uit om hierbij aanwezig te zijn.

Met vriendelijke groet:

Namens de 18 Friese gemeenten, Jouke Douwe de Vries wethouder gemeente Noardeast-Fryslân en ambassadeur van de Taskforce Wonen en Zorg Friesland

De provincie Fryslân: gedeputeerde wonen, de heer Klaas Fokkinga en gedeputeerde zorg, de heer Douwe Hoogland

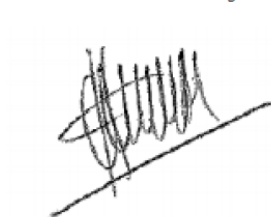

1. Het Fries Sociaal Planbureau en Data Fryslân verzamelen alle benodigde data voor de monitor voor de hele provincie, voor alle organisaties²

De Vereniging Friese Woningcorporaties, Petra van der Wier, vicevoorzitter, bestuurder de
Bouwvereniging en ambassadeur van de Taskforce Wonen en Zorg Friesland

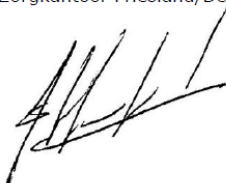
Het Regionale overleg zorg Friesland, Anke Huizenga bestuurder Zuidoostzorg en ambassadeur van de
Taskforce Wonen en Zorg Friesland

Namens Platform van Friese huurdersorganisaties, Gert Brouwer directeur van de bewonersraad en
ambassadeur van de Taskforce Wonen en Zorg Friesland

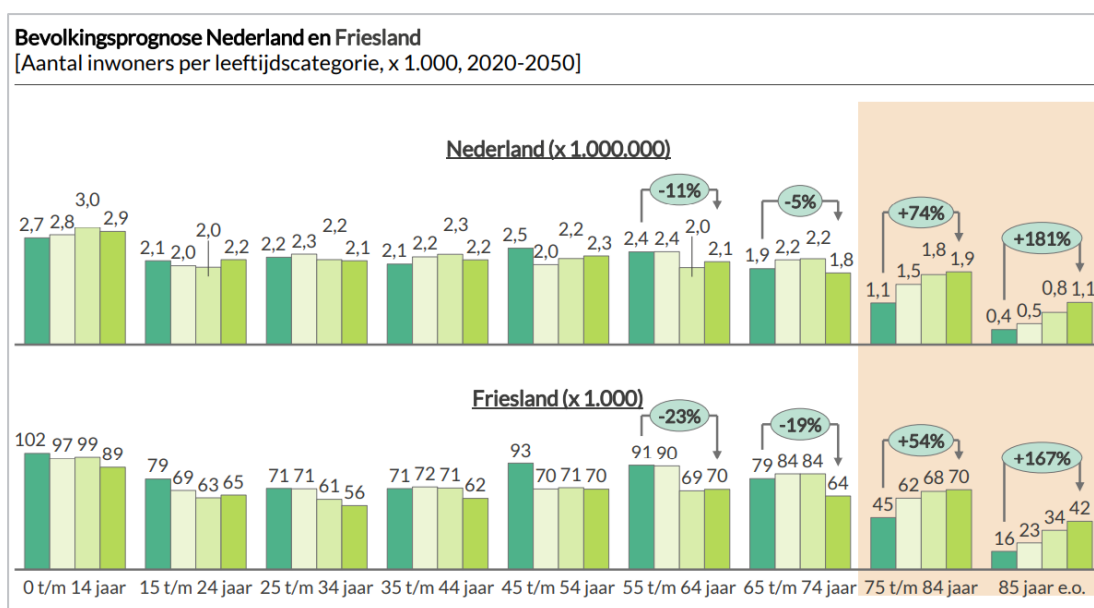
Zorgkantoor Friesland/De Friesland Zorgverzekeraar, Steven Hovenk, directeur

Bijlage 2: urgentie in cijfers

Vergrijzing en toename zorgvraag verpleging en verzorging

Door de vergrijzing neemt de vraag naar zorg en ondersteuning de komende jaren sterk toe (figuur 3). Daarbij gaat het om zorg uit de eigen omgeving (mantelzorg) en om Wmo-, Zvw- en Wlz-zorg. Het aanbod blijft, ook als gevolg van de vergrijzing, achter. Het aantal mantelzorgers per oudere halveert naar verwachting¹⁰ en het huidige tekort aan personeel in de zorg neemt toe (Fries Venster Thuiswonende ouderen, 2021).

Figuur 3 Bevolkingsprognose 2020 – 2030 – 2040 – 2050 per leeftijdscategorie, Gupta analyse (2021)

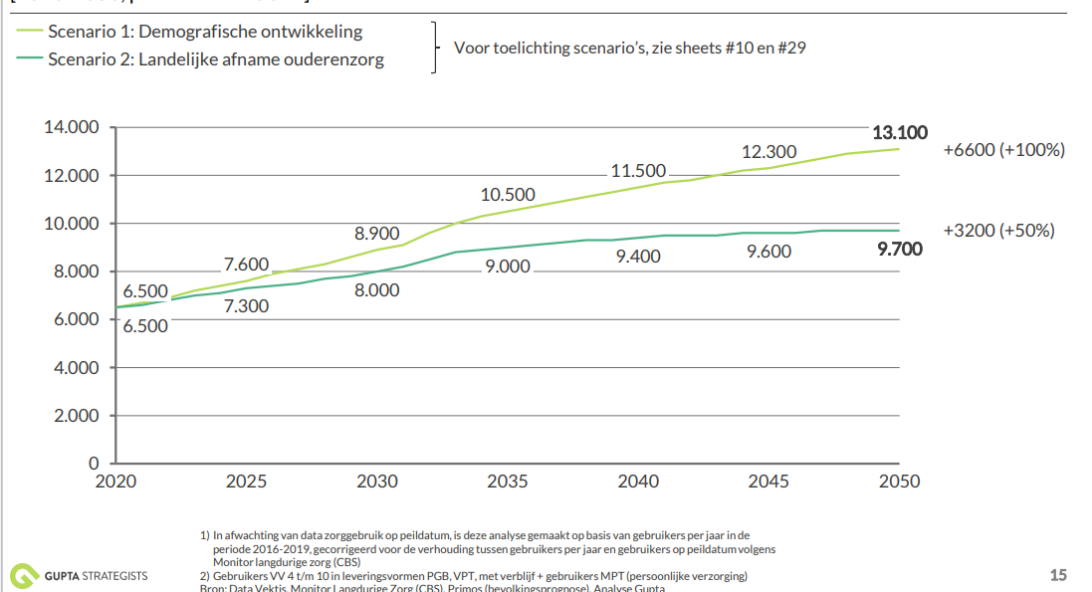
Prognose vraag en aanbod in de langdurige zorg

Kwetsbare ouderen die zorg ontvangen, wonen in de meeste gevallen thuis. Het huidige beleid gericht op extramuralisering en programma's als 'langer thuis' stimuleren dit ook. De organisatie van het langer thuis wonen brengt veel uitdagingen met zich mee, zeker in een tijd van oplopende tekorten in de zorg. Dit geldt met name voor de huisartsenzorg, de wijkverpleging (Zvw), dagbesteding (Wmo) en de langdurige zorg (Wlz) waarvan kwetsbare ouderen thuis gebruik maken (Regiobeelden ROS Friesland en De Friesland, 2021).

In het project 'Transitie vastgoed Friesland', opgestart vanuit de Krachtige Verbindende Regiovisie (KVR), heeft onder andere Gupta onderzoek gedaan naar de ontwikkeling van vraag en aanbod in de langdurige zorg (Wlz verpleging en verzorging). Eén van de conclusies uit dit onderzoek is dat, afhankelijk van hoe de zorgvraag zich ontwikkelt, er in 2050 tussen de 9.700 en 13.100 ouderen in Friesland gebruik maken van verpleging en verzorging uit de Wlz (figuur 4).

¹⁰ <https://www.datafriesland.nl/2022/04/14/wie-kunnen-zorg-en-ondersteuning-bieden/>

Ontwikkeling gebruikers verpleging en verzorging vanuit de Wlz^{1,2} [2020-2050, provincie Friesland]

Figuur 4 Prognose van het aantal inwoners dat gebruik maakt van Wlz, verpleging en verzorging, Gupta analyse (2021)

Waar wonen ouderen die Wlz ontvangen?

Ouderen die Wlz verpleging en verzorging ontvangen, wonen in een instelling (intramuraal, inclusief huisvesting) of thuis (extramuraal, exclusief huisvesting). Er wordt sterk ingezet op langer thuis wonen en dus op Wlz thuis. We gaan steeds meer toe naar een situatie waar mensen zelf een geschikte woning kopen of huren van een woningcorporatie of private verhuurder en een zorgorganisatie daar zorg levert (gescheiden wonen en zorg). Gupta heeft volgens verschillende scenario's in beeld gebracht hoe de toekomstige vraag naar Wlz verpleging en verzorging kan worden opgevangen, in een instelling of thuis (figuur 5).

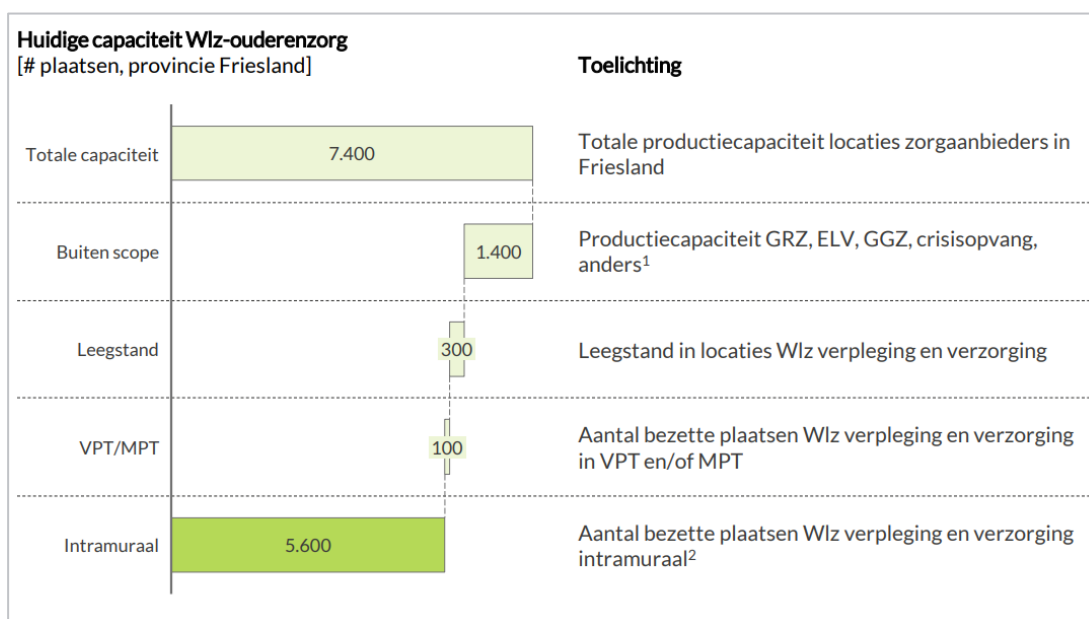
Wlz-gebruikers in 2050 [#, provincie Friesland]		Wlz-gebruikers naar woonvorm, 2050 ¹ [#, provincie Friesland]		
		Woonvorm-scenario 1: Aandeel zorg aan huis blijft constant tussen 2020 en 2050 19%	Woonvorm-scenario 2: Aandeel zorg aan huis groeit verder volgens regionale trend ² 28%	Woonvorm-scenario 3: Aandeel zorg aan huis groeit steeds sneller ³ 36%
Totaalscenario 1: Demografische ontwikkeling 13.100		Aan huis 2.500 10.600	Aan huis 3.700 9.400	Aan huis 4.800 8.300
		In instelling 1.900 7.800	In instelling 2.700 7.000	In instelling 3.500 6.200
Totaalscenario 2: Landelijke afname ouderenzorg 9.700		Aan huis 1.900 7.800	Aan huis 2.700 7.000	Aan huis 3.500 6.200
		In instelling 1.900 7.800	In instelling 2.700 7.000	In instelling 3.500 6.200

1) In afwachting van data zorggebruik op peildatum, is deze analyse gemaakt op basis van gebruikers per jaar in de periode 2016-2019, gecorrigeerd voor de verhouding tussen gebruikers per jaar en gebruikers op peildatum volgens Monitor langdurige zorg (CBS)
2) Prognose op basis van groei aandeel vpt tussen 2016 en 2019
3) Het is niet onwaarschijnlijk dat het aandeel vpt/mpt tussen 2021 en 2050 gaat toenemen gezien technologische ontwikkelingen, ontwikkelingen in de spoedzorgketen, ontwikkelingen op de arbeidsmarkt, nieuwe toetreders in Friesland, de mogelijkheid tot betaling eigen woonlasten door alle cliënten, ontwikkelingen omtrent infrastructurele verbinding Randstad, en ontwikkelingen als gevolg van de coronapandemie
Bron: Data Vektis, Monitor Langdurige Zorg (CBS), Primos (bevolkingsprognose), Analyse Gupta

GUPTA STRATEGISTS

Vervangingsopgave huisvesting Wlz

Nu zijn er 5.600 intramurale plaatsen voor Wlz verpleging en verzorging beschikbaar (figuur 6). Uitgangspunt is dat dat aantal stabiel blijft. Dit betekent niet dat hiermee niets hoeft te gebeuren: van de huidige capaciteit intramurale ouderenzorgwoningen bereikt meer dan twee derde in 2040 het einde van de levenscyclus en in 2050 geldt dit zelfs voor alle woonzorglocaties. Om de vraag naar Wlz verpleging en verzorging te kunnen beantwoorden, is voldoende renovatie en nieuwbouw ontzettend belangrijk. Naast de 5.600 plaatsen zijn er momenteel 1.400 tijdelijke verblijfplaatsen, en 100 plaatsen Volledig Pakket Thuis of Modulair Pakket Thuis. De verwachting is dat er een extra vraag ontstaat met een bandbreedte tussen de **2.300 en 5.700** ouderen met een Wlz-indicatie. Voor deze ouderen zal (aangepaste) huisvesting op een geschikte locatie noodzakelijk zijn, waar ondersteuning in de thuissituatie geleverd kan worden.

Figuur 6 Beschikbare plaatsen voor Wlz V&V, in Friesland, Gupta analyse (2021)

Passende woningen dragen bij aan de oplossing

Om aan de toekomstige vraag naar Wlz te voldoen, heeft Fryslân dus een belangrijke opdracht om passende huisvesting te ontwikkelen. Het gaat met name om woningen in een geclusterde setting, met passende faciliteiten in de buurt. Met name op het platteland heeft dit soort geclusterde woonvormen grote potentie. Het bespaart zorgprofessionals (huisartsenzorg, wijkverpleging, verpleging en verzorging) veel (reis)tijd om zorg te leveren aan de ouderen thuis. Door de woonvormen dicht bij voorzieningen te plannen, kunnen we de zorg efficiënter organiseren, zonder dat dit ten kosten gaat van de kwaliteit. Ook voor die ouderen die (nog) geen intensieve Wlz-zorg nodig hebben, kunnen (volgens onderzoek) geclusterde woonvormen van betekenis zijn.

Meer weten?

Er is veel onderzoek gedaan naar de ontwikkelingen op dit vlak. Ook in Friesland. Interessante bronnen en kennispartners zijn:

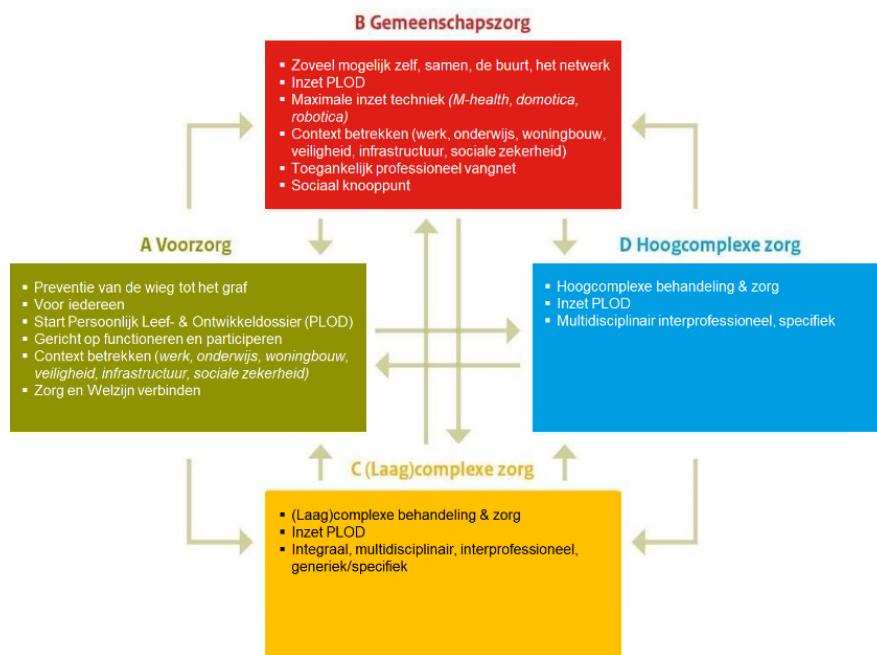
- Regiobeelden voor Friesland (ROS Friesland en De Friesland)
Vanaf 2019 hebben ROS Friesland en De Friesland regiobeelden ontwikkeld voor Fryslân en verschillende sub-regio's binnen Fryslân. Dit hebben zij samen gedaan met aanbieders van zorg en ondersteuning, zoals huisartsenkeerpels en -coöperaties, gemeenten, ziekenhuizen en aanbieders van ouderenzorg thuis. De regiobeelden geven onder andere informatie over demografie, epidemiologie, zorgvraag en zorgaanbod.
- Fries venster thuiswonende ouderen (Data Fryslân, FSP, ROS Friesland)
Het Fries venster thuiswonende ouderen is in 2021 ontwikkeld als vervolg op de regiobeelden en geeft onder andere een beeld van de prognose van de vraag naar zorg en ondersteuning voor thuiswonende ouderen en het verwachte zorgaanbod. Deze prognoses zijn belangrijk, omdat de opgave op die manier helder in beeld is. Op dit moment werken Data Fryslân, ROS Friesland en het FSP aan een uitbreiding van dit Friese Venster op het thema wonen en zorg. Resultaat is onder andere een kaart met woonlocaties die geschikt zijn voor kwetsbare ouderen met een zorgvraag.
- Zorgvraagontwikkeling en huisvestingsopgave Wlz verpleging en verzorging (Gupta)
In het project 'Transitie vastgoed Friesland', opgestart vanuit de Krachtige Verbindende Regiovisie (KVR), heeft Gupta onderzoek gedaan naar de ontwikkeling van vraag en aanbod in de langdurige zorg (Wlz Verpleging en Verzorging). De informatie is op provinciaal en gemeentelijk niveau beschikbaar.
- Inzichten op maat door het Fries Sociaal Planbureau (FSP)
Het FSP heeft verschillende monitoren die op toegankelijke wijze een zo actueel mogelijk beeld van Fryslân in cijfers geven, onder andere over thema's als wonen, inkomen, gezondheid, sociale samenhang en zorg. De monitoren bevatten waardevolle informatie voor het onderbouwen van keuzes op het gebied van wonen en zorg. Bekijk hier de monitor wonen en de monitor gezondheid eens.
- Data over wonen en ouderenhuisvesting
Het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft een interactief dashboard beschikbaar met verschillende onderwerpen binnen het thema wonen. Een relevant dashboard is het dashboard ouderenhuisvesting met uitgebreide informatie op gemeenteniveau over huishoudens van ouderen. Denk aan informatie over de woonsituatie, de verhouding koop en huur of gezondheidsbeperkingen. Net als de regiobeelden en monitoren van het FSP, zijn veel inzichten ontwikkeld op basis van de CBS Microdata.
- Overige interactieve websites met inzichten
Op www.regiobeeld.nl is allerlei informatie te vinden over aanbod en gebruik van zorg, gezondheid en leefstijl, bevolking en de sociale en fysieke omgeving. Ook de website van de Taskforce wonen en zorg geeft een compleet en actueel overzicht van relevante data.

Bijlage 3: uitgangspunten en beleidskaders

Uitgangspunten

In Fryslân hanteren we drie basisconcepten waarlangs we werken aan het thema wonen en zorg:

1. Het ABCD model van Marjan Kaljouw uit 2016

Dit model zet een beweging in gang van hoog en laag complexe zorg naar gemeenschapszorg en voorzorg. Er zal altijd hoog en laag complexe zorg beschikbaar moeten zijn voor hen die dit nodig hebben, maar we kunnen investeren in voorzorg en gemeenschapszorg het beroep op zwaardere vormen van zorg voor een deel voorkomen.

2. Positieve gezondheid

'Positieve gezondheid' is de afgelopen jaren breed omarmd. Veel hulpvragen komen terecht in het medisch circuit, terwijl het in de kern niet altijd om een zorgprobleem gaat. Zorgoplossingen kunnen dan medicaliserend werken. Als je kijkt door de bril van 'positieve gezondheid' zie je beter wat er écht nodig is. Het gaat uit van hoe mensen gezondheid zelf beleven, wat zij belangrijk vinden en nodig hebben. Het dagelijks functioneren, participatie, welbevinden en zingeving is evengoed belangrijk voor de gezondheidsbeleving van ouderen.

→ Meer informatie? - [Institute for Positive Health \(iph.nl\)](http://iph.nl)

3. Re-ablement

Het concept van re-ablement richt zich op het versterken van de eigen regie. Ouderen die hulpbehoevend zijn maar toch thuis willen blijven wonen, krijgen niet het standaardaanbod van thuishulp en thuiszorg aangeboden. In plaats daarvan krijgen ze een intensief revalidatietraject dat erop gericht is hen weer helemaal zelfstandig te maken. Aan het einde van dit traject kan de meerderheid van de deelnemers weer onafhankelijk en zonder begeleiding of hulp thuis wonen.

Landelijk beleid

Programma Wonen, Ondersteuning en Zorg voor Ouderen (WOZO) van de minister voor Langdurige Zorg en Sport

Het programma WOZO bestaat uit verschillende maatregelen, initiatieven en projecten om ervoor te zorgen dat de ouderenzorg ook in de toekomst blijft passen bij wat ouderen willen. En om ervoor te zorgen dat de zorg ook in de toekomst goed georganiseerd kan worden. De norm daarbij is: zelf als het kan; thuis als het kan en digitaal als het kan. Het programma bestaat uit vijf actielijnen:

- Actielijn 1: Samen vitaal ouder worden
- Actielijn 2: Sterke basiszorg voor ouderen
- Actielijn 3: Passende Wlz-zorg
- Actielijn 4: 'Wonen en zorg' voor ouderen
- Actielijn 5: Arbeidsmarkt en innovatie

→ Meer informatie? - [Programma Wonen, Ondersteuning en Zorg voor Ouderen](#)

Nationale Woon- en Bouwagenda

De minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening is verantwoordelijk voor de realisatie van de nationale woningbouwopgave en stelselverantwoordelijk voor de versterking van het wettelijk instrumentarium voor de medeoverheden om de woningbouwopgave te realiseren en voor ondersteuning van de uitvoering via inzet van (financiële) middelen. De minister stuurt actief op de realisatie van de nationale opgave door intensief en periodiek overleg met medeoverheden en monitoring van de woningbouw. Daarnaast coördineert de minister de opgaven die samenhangen met de woningbouw met de medeoverheden en andere departementen. Zo nodig hakt de minister samen met collega-bewindspersonen knopen door. Om de woningbouw te versnellen heeft het rijk de Nationale Woon- en Bouwagenda opgesteld. Onderdeel hiervan zijn de programma's Een Thuis voor Iedereen en Wonen en Ouderen.

→ Meer informatie? - [Nationale Woon- en Bouwagenda | Rapport | Rijksoverheid.nl](#)

Twee programmaonderdelen zijn van belang voor wonen en zorg:

- Een thuis voor iedereen

Het programma 'Een thuis voor iedereen' richt zich op woningzoekenden met een sociale of medische urgentie, uitstromers uit zorgvoorzieningen, statushouders, dak- en thuislozen, arbeidsmigranten, studenten en woonwagenbewoners. Gemeenten zijn verplicht om voor 2024 een woonzorgvisie voor deze groepen vast te stellen. Provincies gaan dit monitoren. Bovendien komt er een ondersteuningsprogramma, met name gericht op gemeenten.

→ Meer informatie? - [Interbestuurlijk programma 'Een thuis voor iedereen'](#)

- Wonen en Zorg voor Ouderen van de minister voor VRO (verschijnt eind 2022)

Het programma Wonen en Zorg verbindt goed wonen voor ouderen met de juiste zorg en ondersteuning. De ministeries van BZK en VWS werken hier intensief aan samen. Vanuit volkshuisvesting wordt ingezet op meer geclusterde woonvormen en nieuwe woonzorgvormen waar zorg en ondersteuning kan worden opgeschaald als de kwetsbaarheid toeneemt. Ook worden meer aantrekkelijke reguliere woningen gebouwd die geschikt zijn voor prettig ouder worden, zoals nultredenwoningen. Dit levert ook nieuwe woonkansen op voor bijvoorbeeld starters.

In het programmaonderdeel 'Wonen en Zorg voor Ouderen' hanteert de minister 2 programma-lijnen:

- Versnellen van de woningbouw.
- Stimuleren doorstroming.

Vooruitlopende op de oplevering van het programma de minister voor VRO aangegeven te verwachten dat Fryslân tot 2030 ongeveer 2.900 nultredenwoningen en 1.400 geclusterde woningen realiseert. Deze bestuurlijke afspraken tussen het ministerie en de provincie Fryslân zijn op 13 oktober 2022 vastgelegd. Waar deze woningen moeten komen is onderwerp van onderzoek dat de provincie samen met de gemeenten wil uitvoeren. Dit moet resulteren in afspraken in de regionale woondeals.

→ [Programma Wonen en Ouderen](#) | [Home](#) | [Volkshuisvesting Nederland](#)

Het Integraal Zorg Akkoord (IZA)

Recent hebben zorgpartijen het integraal zorgakkoord ondertekend. Ook hierin staan belangrijke uitgangspunten die relevant zijn voor onze regionale uitvoeringsagenda's:

- Meerwaarde voor de patiënt of cliënt; zorg is aantoonbaar effectief.
- Samen met de patiënt of cliënt; patiënt en zorgprofessional staan samen aan het roer.
- Juiste zorg op de juiste plek; dichtbij huis waar het kan, verder van huis voor complexe zorg.
- Gericht op gezondheid in plaats van ziekte; kwaliteit van leven staat centraal.
- Goede werkomgeving voor zorgprofessionals; verminderen werkdruk en administratief gedoe.

Onder andere te bereiken door:

- Eerstelijnszorg laagdrempelig en dichtbij. Gezien het naderende huisartsentekort voor Fryslân een belangrijk uitgangspunt.
- Zorg voorkomen door gezond leven en preventie. Fryslân is hier al mee bezig (zie bijlage 5).
- Meer samenwerking binnen de regio en tussen sectoren.
- Samenwerking tussen het sociaal domein, de huisartsenzorg en de GGZ.

→ Meer informatie? - [Samenvatting Integraal Zorgakkoord](#) | [Publicatie](#) | [Rijksoverheid.nl](#)

Bijlage 4: toelichting brede platform Wonen en Zorg

Provincie

Vanuit haar wettelijke bevoegdheid is de provincie straks verantwoordelijk voor regie op de realisatie van de provinciale woningbouwopgave. De omgevingsvisie, de omgevingsverordening en het bijbehorende woonprogramma vormen het beleidskader en bevatten de regels en voorwaarden voor de regionale woonzorgvisies en regionale woningbouwprogramma's.¹¹ De provincie stuurt actief op de kwantitatieve en kwalitatieve woningbouwprogrammering, waarbij het kwalitatieve in deze afspraken de betaalbaarheid, voldoende corporatiewoningen en voldoende woningen voor ouderen betreft. Doel is het toewerken naar meer balans in de woningvoorraad, met een streven naar 30% sociale huurwoningen in de bestaande voorraad op provinciaal niveau, regionaal niveau en lokaal niveau. Daarbij houdt zij rekening met gemeenten voor wie toegroeien naar 30% evident niet logisch of haalbaar is. Provincies bevorderen door actieve sturing deze evenwichtige verdeling tussen en in de woondealregio's. Eventueel extra noodzakelijk juridisch instrumentarium zal onderdeel uitmaken van de wet regie op de volkshuisvesting.

De provincie Fryslân organiseert het bestuurlijke Wenjen Oerlis waarin een afvaardiging van gemeenten, woningcorporaties, huurdersorganisaties, BZK, makelaars en bouwbedrijven met elkaar spreken over de ontwikkelingen op het gebied van wonen en bouwen.

Gemeenten

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de fysieke leefomgeving. In aansluiting daarop zetten de gemeenten zich in voor voldoende bouwlocaties in ruimtelijke plannen voor de realisatie van de woningbouwafspraken uit de regionale woondeals. Met inzet van de wettelijke instrumenten zorgen gemeenten voor de benodigde (harde) plancapaciteit in de verschillende prijssegmenten (sociale huur, middenhuur en betaalbare koop), voldoende sociale huurwoningen, voldoende woningen voor ouderen en voor verlening van omgevingsvergunningen. Gemeenten zijn ook verantwoordelijk voor de WMO en welzijnsbeleid.

Woningcorporaties

Woningcorporaties maken goed en betaalbaar wonen mogelijk voor mensen die om wat voor reden dan ook een steuntje in de rug nodig hebben. De meeste Friese woningcorporaties zijn verenigd in de Vereniging Friese Woningcorporaties (VFW). Ze werken op thema's wel samen met de drie Friese woningcorporaties die geen lid zijn van de VFW. De woningcorporaties maken prestatieafspraken met de gemeenten en huurdersorganisaties over de wijze waarop de corporaties bijdragen aan de gemeentelijke woonzorgvisie.

Regionaal overleg zorg

Alle zorgaanbieders uit Fryslân en het zorgkantoor zijn vertegenwoordigd in dit overleg. Gezamenlijk is een regiovisie vastgesteld. Uitgangspunten daarin zijn: goede zorg met een menselijke maat, het tegengaan van personeelstekort, vernieuwing van de zorg en doorontwikkeling van zorg aan huis en preventie.

¹¹ Omgevingsvisie Fryslân 2020 'De Romte Diele'.

Fries preventieoverleg

Vanuit de Friese Preventieaanpak werken alle 18 Friese gemeenten, GGD Fryslân, De Friesland en diverse (kennis)organisaties aan de ambitie: een goede gezondheid en welzijn met gelijke kansen voor iedereen in Fryslân. Het doel is om een goede gezondheid en een gelukkig leven in alle levensfasen mogelijk te maken. Daarbij wordt preventie breed gezien 'van voorkomen dat' tot 'voorkomen van erger'.

Bestuurstafel Seker en Sûn

De bestuurstafel Seker en Sûn is een breed bestuurlijk overleg tussen bestuurders van zorg- en welzijnsorganisaties, gemeenten, provincie, GGD, GGZ, jeugdzorg en maatschappelijke- en patiëntenorganisaties. Deelnemers aan de bestuurstafel bespreken regelmatig de belangrijke ontwikkelingen op het gebied van gezondheid, zorg en welzijn. Dat leidt tot analyse en duiding van ontwikkelingen rond de zorgtransformatie. Binnen de bestuurstafel wordt kennis gedeeld, worden initiatieven aan elkaar verbonden en witte vlekken – en eventuele vervolgacties gesignaleerd. Vanuit de bestuurstafel is een ambitiekader positieve gezondheid opgesteld.

Friese samenwerkingsagenda

De Friese samenwerkingsagenda, een samenwerking van De Friesland en de Friese gemeenten, is recent vastgesteld voor de periode tot 2025. Ook hierin commitment voor de samenwerking op belangrijke thema's op het gebied van wonen en zorg.

Zorgkantoor

Het zorgkantoor is in brede zin verantwoordelijk voor een goede regionale match tussen zorgvraag en zorgaanbod.

Overlegtafel Friese huurdersorganisaties

De Friese huurdersorganisaties zetten zich in voor een goede betaalbaarheid, beschikbaarheid en kwaliteit van huurwoningen in vrijwel de Friese gemeenten. Huurdersorganisaties zijn een waardevolle gesprekspartner bij de prestatieafspraken die gemeenten, corporaties en huurderorganisaties maken.

Senioren

De raad van ouderen vraagt terecht aandacht voor het betrekken van senioren bij alle ontwikkelingen rondom het thema wonen en zorg. We hebben en houden contact met de voorzitter van de raad voor ouderen die in Friesland woont. Ook gaan we contact leggen met de Friese ouderensbonden zoals SFO, PCOB, Anbo, OSiF en KBO.

Bijlage 5: thema's op bestuurlijke tafels in Fryslân

Deelonderwerp	Wat gaan we doen	Bestuurlijk eigenaren	Samenwerkingspartners	Kaders/context/beleid
	Wonen			
1. Bijbouwen van nultredenwoningen, geclusterde woonvormen en verpleegzorgwoningen	We onderzoeken waar de nieuwe nultredenwoningen en geclusterde woonvormen moeten komen. Hierover maken we afspraken in de regionale woondeals. In nieuwe omgevingsplannen maken we bewuste keuzes voor woningen voor senioren en sturen daar actief op.	Provincie sluit regionale woondeals met gemeenten	Provincie, gemeenten, corporaties, zorgaanbieders, senioren, marktpartijen	Nationale Woon- en Bouwagenda, regionale woondeals, Provinciale Omgevingsvisie, provinciaal Woonprogramma
2. Verbeteren kwaliteit bestaand bezit corporatiewoningen	We maken de woningvoorraad toekomstbestendig. Woningen maken we geschikt voor senioren en zorg. Provincie en gemeenten lobbyen bij het Rijk voor een Fries fonds voor de aanpak van de bestaande woningvoorraad.	Vereniging Friese Woningcorporaties	Corporaties, gemeenten zorgaanbieders, huurdersverenigingen	Gemeentelijke woonzorgvisies en prestatieafspraken
3. Senioren in koopwoningen	Bij duurzaamheidsinitiatieven nemen we in de gesprekken levensloopbestendig wonen mee. We laten een advies opstellen over hoe we de verzilverlening ¹² in heel Fryslân kunnen inzetten en welke inspanningen gemeenten en provincie daarvoor kunnen leveren. In sterk vergrijsde buurten starten we een burengesprek om met elkaar te bespreken wat er nodig is om samen in de buurt te blijven wonen. We faciliteren kangoeroewoningen.	Friese Taskforce Wonen en Zorg is aanjager	Provincie, gemeenten, senioren	Nieuw beleidsprogramma fpa
4. Bewustwording woon- en zorg carrière	We starten een samenlevingsbrede bewustwordingscampagne (dus niet doelgroepgericht) om de urgentie van wonen en zorg duidelijk te maken. Daarbij geven we ook inzicht in mogelijkheden, perspectieven én in grenzen en beperkingen. We bereiden de samenleving voor op het veranderende woon-zorg-leeflandschap. Mensen moeten zelf de regie nemen in hun woon- en zorgcarrière.	Friese Taskforce Wonen en Zorg is aanjager	Provincie, gemeenten corporaties, zorgaanbieders, senioren, GGD	Nieuw beleidsprogramma fpa

¹² De verzilverlening (via Stimuleringsfonds Volkshuisvesting) is er voor Nederlanders met een koopwoning, die de hypotheek (gedeeltelijk) hebben afbetaald. Het is een soort omgekeerde hypotheek waarvan de rente jaarlijks bij de schuldrest toegevoegd wordt. De overwaarde van de hypotheek kan gebruikt worden om de woning aan te passen, zonder dat er maandelijks rente- en aflossingsgelden betaald hoeven te worden.

Deelonderwerp	Wat gaan we doen	Bestuurlijk eigenaren	Samenwerkingspartners	Kaders/context/beleid
	Zorg			
5. Positieve gezondheid	Ouderen willen zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen. Tegelijkertijd zijn er tekorten in de zorg. Daarom nemen we in Fryslân re-ablement in de ouderenzorg als basisprincipe. Daarbij kijken we eerst wat iemand zelf (opnieuw) kan (aanleren), wat het netwerk kan betekenen, waar technologie in kan ondersteunen en ten slotte waar een zorgprofessional ingezet moet worden.	Regiotafel Zorg	Provincie, gemeenten corporaties, zorgaanbieders, senioren, GGD	Nieuw beleidsprogramma fpa
	De inventarisaties van de kwartiermakers Positieve Gezondheid maken duidelijk wat er in de provincie nodig is om een impuls te geven aan dit thema. De kwartiermakers leveren een plan van aanpak op om dit te realiseren.	Seker en sun		
6. Ondersteuning/zorg in Geclusterde woonvormen (o.a. MPT en VPT)	We brengen in kaart welke woonvormen zich lenen voor geclusterd wonen. We maken het woningaanbod gezamenlijk inzichtelijk en bekijken wat er nodig is voor de transformatie.	Regiotafel Zorg	Zorgaanbieders, gemeenten, welzijnsorganisaties, senioren	Krachtig Verbindende Regiovisie Friesland
7. Complexe intensieve zorgvragen	Er moeten woningen komen waar jong en oud, vitaal en minder vitaal, samen wonen met de benodigde zorg. De complexiteit van zorg in intramurale settingen neemt toe en heeft vaker een tijdelijk karakter. Langdurig verblijf zal meer richting palliatieve zorg gaan.	Regiotafel Zorg	Zorgaanbieders, gemeenten	Krachtig Verbindende Regiovisie Friesland
8. Mienskip	Vanuit de Friese Preventie Aanpak gaan we de Fryske Mienskip Oanpak ontwikkelen. Dit is een doorvertaling van de IJslandse methode naar een variant die inzet op bewegen en ontmoeten voor alle levensfasen in Fryslân. Met sociale activiteiten die geworteld zijn in de lokale gemeenschap.	Friese preventieaanpak	Provincie, gemeenten, corporaties, zorgaanbieders, senioren, GGD	Nieuwe beleidsprogramma fpa
	Inmiddels zijn in Fryslân 18 bloeizone-initiatieven in verschillende fasen in ontwikkeling. De ambitie is dat deze beweging leidt tot steeds meer initiatieven in dorpen, buurten en wijken. In regiodeals en samenwerkingsagenda's hebben veel Friese gemeenten zich gecommitteerd aan het stimuleren en faciliteren van deze initiatieven.	Overgangsfase van Provincie naar gemeenten	Mienskipsinitiatieven, Healthy Ageing Network Northern Netherlands	